

Тема уроку 17: Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.

«Життєдіяльність» складається з двох слів — «життя» і «діяльність». **Життя** — це одна з форм існування матерії, яку відрізняє від інших здатність до розмноження, росту, розвитку, активної регуляції свого складу та функцій, різних форм руху, можливість пристосування до середовища та наявність обміну речовин і реакції на подразнення. Життя є вищою формою існування матерії порівняно з іншими — фізичною, хімічною, енергетичною тощо.

Діяльність є специфічно людською формою активності, необхідною умовою існування людського суспільства, зміст якої полягає у доцільній зміні та перетворенні в інтересах людини навколишнього середовища. Це специфічна форма активного ставлення людини до навколишнього світу, зміст якої складає його доцільне змінювання та перетворення. Будь-яка діяльність містить у собі мету, засіб, результат та сам процес діяльності. Форми діяльності різноманітні. Вони охоплюють практичні, інтелектуальні, духовні процеси, що протікають у побуті, громадській, культурній, трудовій, науковій, навчальній та інших сферах життя.

Проблема безпеки життєдіяльності (БЖД) людини і всього суспільства в сучасних умовах набула особливої гостроти й актуальності. Це викликано:

- порушенням екологічної рівноваги природного середовища внаслідок надмірного антропогенного навантаження на біосферу;
- зростанням числа техногенних аварій і катастроф при взаємодії людини зі складними технічними системами;
- соціально-політичною напруженістю у суспільстві.

Мета дисципліни «Безпека життєдіяльності» полягає в тому, щоб сформувані у людини свідоме й відповідальне ставлення як до питань особистої безпеки, так і безпеки тих, хто її оточує, навчити людину розпізнавати й оцінювати потенційні небезпеки, визначати шлях надійного захисту від них, уміти в разі потреби надати допомогу собі та іншим, а також оперативно ліквідувати наслідки прояву небезпек у різноманітних сферах людської діяльності.

Основні завдання безпеки життєдіяльності:

1. Ідентифікація небезпек - розпізнавання небезпек із зазначенням їх кількісних характеристик та координат.
2. Передбачення прояву небезпек на основі теорії ймовірності та статистичних даних.
3. Досягнення прийнятного рівня проявлення небезпек.
4. Попередження небезпек та ліквідація їх негативних наслідків.
5. Розробка та систематизація правил життя та діяльності.

Безпека життєдіяльності, як наука, синтезує досягнення цілої низки наук (рис. 1) і є комплексною, інтегральною за суттю. Серед них фізика, хімія, біологія, математика, геологія, метеорологія, медицина та багато інших.

рис. 1 Рис. 1 Структура наук про безпеку

Валеологія – це наука про формування, зміцнення та збереження здоров'я людини. Предметом валеології є індивідуальне здоров'я, а об'єктом - здорова людина.

Ергономіка – наука, що вивчає допустимі фізичні, нервові та психічні навантаження на людину в процесі праці, проблеми оптимального пристосування навколишніх умов виробництва для ефективної праці. Основним об'єктом дослідження ергономіки є система "людина-машина". Метою ергономіки, як науки, є оптимізація системи "людина-машина" з врахуванням природних можливостей та особливостей працюючої людини.

Soldatenko.olga@ukr.net